

Vakataka Dynasty

Vakatakas | వాకాటకులు

వాకాటకులు : వాకాటకులు బ్రాహ్మణులు. వాకాటకులు డెక్కన్ (దక్షిణ)ను రెండున్నర శతాబ్దాలకు పైగా పాలించారు. వాకాటకులు ఉత్తర భారతదేశాన్ని పాలించిన గుప్తుల సమకాలీనులు. బ్రాహ్మణులకు సహాయం చేయడానికి వాకాటకులు పెద్ద సంఖ్యలో తామ్రపత్ర భూమి మంజూరు చేశారు. వాకాటకాలను వింధ్యకాలు అని కూడా అంటారు. శాతవాహనుల తర్వాత వాకాటకులు అధికారంలోకి వచ్చారు. వాకాటకులు అనేక వైదిక యాగాలు చేశారు. కొన్ని అజంతా గుహ సంఖ్యలు వాకాటక చిత్రకళలో అద్భుతంగా ఉన్నాయని వర్ణిస్తాయి, ప్రత్యేకించి మహాభినిష్కమనా అనే పెయింటింగ్.

The Origin of Vakatakas | వాకాటకుల మూలం

- వాకాటకులు బ్రాహ్మణులు.
- వారు ఉత్తరాది కుటుంబమని కొందరు హామీ ఇవ్వడంతో వారి మూలాలు సంతృప్తికరంగా లేవు, మరికొందరు వారు దక్షిణ భారతదేశంలో ప్రారంభమయ్యారని చెప్పారు.
- వారికి సంస్కృత మరియు ప్రాకృత చెక్కడాలు ఉన్నాయి, అవి దక్షిణాది పల్లవులతో స్థానం కలిగి ఉంటాయి.
- అలాగే, నర్మదాకు ఉత్తరాన వాకాటకాలు ఏవీ కనుగొనబడలేదు. అవి పురాణాలలో అదనంగా ప్రస్తావించబడ్డాయి.

Vakataka Rulers | వాకాటక పాలకులు

వింధ్యశక్తి (పాలన: 250 – 270 AD)

- వింధ్యశక్తి వాకాటక రాజవంశ స్థాపకుడు.
- అతను వాకాటక కుటుంబానికి అధిపతి అని మరియు అతను ద్వీజ (బ్రాహ్మణుడు) అని వ్యక్తీకరించే అజంతా గుహ చెక్కడం నుండి సేకరించిన డేటా పక్కన పెడితే అతని గురించి పెద్దగా తెలియదు.

ప్రవరసేన | (పాలన: 270 – 330 AD)

- వింధ్యశక్తి కుమారుడు మరియు వారసుడు.
- అతని ఇతర బిరుదులలో సామ్రాట్, ధర్మమహారాజు మరియు హరితీపుత్ర ఉన్నాయి.
- అతని సామ్రాజ్యంలో ఉత్తర భారతదేశం మరియు దక్కన్లో మంచి భాగం ఉంది.

- అశ్వమేధ, వాజపేయ మొదలైన వైదిక కర్మలను నిర్వహించాడు.
- వాకాటకుల నిజమైన శక్తి మరియు గొప్పతనానికి స్థాపకుడు. అతను కాంచనక (ఆధునిక నాచ్చా) వద్ద తన రాజధానితో విదర్భ మరియు దక్కన్ పరిసర ప్రాంతాలకు దక్షిణం వైపు తన సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించాడు.
- అతని కుమారుడు గౌతమీపుత్ర నాగ రాజు భావనాగ కుమారైను వివాహం చేసుకున్నాడు, ఇది ఒక ముఖ్యమైన రాజకీయ కూటమిని ఏర్పాటు చేసింది.
- వైవాహిక సంబంధాలు మరియు సైనిక శక్తి సహాయంతో, అతను తన సామ్రాజ్యాన్ని ఉత్తరాన బుందేల్ఖండ్ నుండి దక్షిణాన హైదరాబాద్ వరకు విస్తరించాడు. అతని విజయాలను జరుపుకోవడానికి, అతను అశ్వమేధ మరియు వాజపేయ యాగం చేసాడు. అతను "సామ్రాట్" అనే బిరుదును స్వీకరించాడు, మిగిలిన వాకాటక రాజులందరూ "మహారాజు" అనే బిరుదును తీసుకున్నారు. అతను నాగాలతో యుద్ధాలు చేశాడు.
- పురాణాల ప్రకారం అతనికి నలుగురు కుమారులు ఉన్నారు మరియు అతని కుమారుల మధ్య సామ్రాజ్యం విడిపోయే అవకాశం ఉంది.
- అతని కుమారుడు గౌతమీపుత్రుడు అతని కంటే ముందే మరణించాడు మరియు అతని మనవడు (గౌతమీపుత్ర కుమారుడు) రుద్రసేనుడు నేను అతని తర్వాత సింహాసనాన్ని అధిష్టించి నందివర్ధనుని నుండి పాలించాను.
- ప్రవరసేనుని మరొక కుమారుడు సర్వసేనుడు వత్సగుల్మా నుండి స్వతంత్రంగా పరిపాలించాడు.

ప్రవరపుర-నందివర్ధన శాఖ

ఈ శాఖ ప్రవరపుర (ప్రస్తుత వార్ధా, మహారాష్ట్రలో), మన్నార్ మరియు ప్రస్తుత నాగ్ పూర్ లొకేల్లోని నందివర్ధన్లను నియంత్రించింది.

రుద్రసేన 1 (పాలన: 330 – 355 AD)

- ప్రవరసేనుని మనవడు 1.
- అతని ముందు అతని బిడ్డ పృథ్వీసేన | 355 - 380 AD వరకు పాలించాడు.

పృథ్వీసేన I (c. 365 – 390 CE)

- వాకాటక శాసనాలలో, అతని సత్యం, కరుణ మరియు వినయం వంటి పోల్చదగిన లక్షణాల కారణంగా అతన్ని ఇతిహాస వీరుడు యుద్ధిష్ఠిరునితో పోల్చారు.
- అతని పాలనలో పద్మపుర ఒక ముఖ్యమైన పరిపాలనా కేంద్రం.
- చంద్రగుప్తాడితో రాజకీయ పొత్తు అతని పాలనలో ఒక ముఖ్యమైన లక్షణం మరియు వారు కలిసి మాల్యా మరియు కతియావర్లోని శాకా సత్తపులను ఓడించారు.

- రుద్రసేన II (పుష్యసేన కుమారుడు) మరియు ప్రభావతిగుప్త (చంద్రగుప్తుని కుమార్తె II) మధ్య వివాహ బంధం ద్వారా గుప్తులు మరియు వాకటకులు తమ బంధాన్ని బలపరిచారు. తండ్రిలాగే శైవమతాన్ని అనుసరించాడు.

ప్రవరసేన II (పాలన: 400 – 440 AD)

- రుద్రసేనుని రెండవ సంతానం
- తన తోబుట్టువు దివాకరసేనుడు మరణించిన తర్వాత అతను పాలకుడిగా మారాడు.
- ప్రవరపుర నగరాన్ని స్థాపించాడు. అదేవిధంగా మహారాష్ట్ర ప్రాకృతంలో సేతుబంధాన్ని రూపొందించారు.

నరేంద్రసేన (c. 440 – 460 CE)

- అతను కదంబ వంశానికి చెందిన కాకుత్స్వవర్మన్ కుమార్తె అజిహత భట్టారికను వివాహం చేసుకున్నాడు.
- అతను నలాస్ నుండి తీవ్ర వ్యతిరేకతను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది.

పుష్యసేన III (c. 460 – 480 CE)

- వాకాటక రాజవంశం యొక్క నందివర్ధన శాఖ యొక్క చివరిగా తెలిసిన పాలకుడు.
- అతని శాసనాలు అతను రెండుసార్లు వాకాటకాస్ యొక్క మునిగిపోయిన అదృష్టాన్ని రక్షించినట్లు సూచిస్తున్నాయి.
- అతను మూడుసార్లు వత్సగుల్మ రేఖకు చెందిన హరిసేన దండయాత్రను, నల వంశానికి చెందిన భవదోత్తవర్మన్ దండయాత్రను ఎదుర్కోవలసి వచ్చింది. అతను దక్షిణ గుజరాత్‌లోని త్రైకూటక రాజు, దహ్రాసేనుడితో కూడా పోరాడవలసి వచ్చినట్లు కనిపిస్తుంది.
- అతని మరణానంతరం, వాకాటకుల వత్సగుల్మా శాఖకు చెందిన హరిసేన అతని వారసులను జయించి, నందివర్ధన శాఖను తన శాఖతో ఏకం చేసిందని భావించబడుతుంది.

వత్సగుల్మా శాఖ

ఈ శాఖ సహ్యాద్రి శ్రేణి మరియు గోదావరి నది మధ్య ప్రాంతాన్ని దాని రాజధాని వత్సగుల్మా (ప్రస్తుత వాపి, మహారాష్ట్ర) వద్ద నియంత్రించింది.

సర్వసేన (పాలన: 330 – 355 AD)

- ప్రవరసేన I యొక్క బిడ్డ.
- హరివిజయాన్ని ప్రాకృతంలో సృష్టించాడు.

వింధ్యసేన (c. 355 – 400 CE)

వింధ్యసేన (సా.శ. 355 - 400) ను రెండవ వింధ్యశక్తి అని కూడా అంటారు. తన 37వ పాలనా సంవత్సరంలో నందికట ఉత్తర మార్గ (ఉప-విభాగం)లో ఉన్న ఒక గ్రామాన్ని దానం చేసినట్లు పేర్కొన్న వాషిమ్ ఫలకాలకు గాను అతను ప్రసిద్ధి చెందాడు. ఆ శాసనం లోని వంశప్రశస్తి భాగం సంస్కృతంలోను, అధికారిక భాగం ప్రాకృతంలోనూ ఉంది. వాకాటక పాలకుడికి చెందిన మొట్టమొదటి భూదాన శాసనం ఇది. అతను ధర్మమహారాజు అనే బిరుదు అందుకున్నాడు. వింధ్యసేనుడు దక్షిణ పొరుగున ఉన్న కుంతల పాలకుని ఓడించాడు. అతని మంత్రి పేరు ప్రవర. అతని తరువాత అతని కుమారుడు రెండవ ప్రవరసేనుడు రాజ్యానికి వచ్చాడు.

రెండవ ప్రవరసేనుడు

రెండవ ప్రవరసేనుడు (సా.శ. 400 - 415) తదుపరి పాలకుడు. తన అద్భుతమైన, శక్తివంతమైన, ఉదారవాద పాలన ద్వారా అతను ఉన్నత స్థాయికి చేరుకున్నాడని అజంతా లోని గుహ XVI శాసనంలో ఉంది. అది తప్ప అతని గురించి తెలిసినది చాలా తక్కువ. అతను చాలా తక్కువ కాలం పాలించి, మరణించాడు. అతని మరణ సమయానికి 8 సంవత్సరాల వయసున్న అతని కుమారుడు అతని అనంతరం పాలనకు వచ్చాడు. ఈ పాలకుడి పేరు గుహ XVI శాసనం నుండి పోయింది.

హరిషేన (పాలన: 475 – 500 AD)

- సర్వసేన యొక్క ఐదవ-వయస్సు సంతతి.
- బౌద్ధ నైపుణ్యం మరియు ఇంజనీరింగ్ ను అవమానించారు.
- అజంతాలోని బౌద్ధ గుహలు, విహారాలు మరియు చైత్యాలు గణనీయమైన సంఖ్యలో అతని పాలనలో అమలు చేయబడ్డాయి. అజంతా 1983 నుండి యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా ఉంది.
- అజంతాలోని అక్షరాలు వాకాటక పాలకుల హయాంలో ముఖ్యంగా హరిషేనలో సాధించిన పనిలో అధిక దోషరహితమైన మరియు సంక్లిష్టతను చూపుతాయి.
- అతని మరణానంతరం, అతను ఒక జంట పాలకులచే ప్రబలంగా ఉండవచ్చు, అయితే పరిపాలన ముగింపు గురించి చాలా తక్కువగా ఆలోచించబడింది.

Some important facts about Vakataka dynasty | వాకాటక రాజవంశం గురించి కొన్ని

ముఖ్యమైన వాస్తవాలు

- వాకాటక రాజవంశం యొక్క పాలకులు మొత్తం 35 భూమి మంజూరు చేశారని వాకాటక శాసనాలు పేర్కొన్నాయి మరియు ప్రవరసేన II ఒక్కడే 20 భూమిని మంజూరు చేశాడు.
- వాకాటక పాలకుడు హరిషేన ఆధ్వర్యంలో, అజంతా గుహల యొక్క అనేక రాక్-కట్ బౌద్ధ చైత్యాలు మరియు విహారాలు నిర్మించబడ్డాయి.
- అజంతా గుహ చిత్రాల రెండవ దశ వాకాటక కాలానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది.
- వాకాటక శాసనాలలో పేర్కొన్న క్లిష్ట మరియు ఉపక్లిష్ట అనే పదాలు బలవంతపు శ్రమను సూచిస్తాయి.

పరిపాలన

- వాకాటక సామ్రాజ్యం రాష్ట్రాలు అని పిలువబడే ప్రావిన్సులుగా విభజించబడింది, వీటిని రాజ్యాధికారులు పరిపాలించారు.
- రాష్ట్రాలు విషయాలుగా విభజించబడ్డాయి, అవి ఆహారాలు మరియు భోగాలుగా విభజించబడ్డాయి.
- ప్రధాన పొత్తులు మరియు స్నేహాలలో ఒకటి గుప్త పరిపాలన (వైష్ణవులు) యొక్క ప్రభావతిగుప్తతో ఉంది, ఇది తరువాత ఉత్తర భారతదేశాన్ని పాలించింది.
- ప్రభావతిగుప్తా వాకాటక ప్రభువు రుద్రసేన 2 భార్య మరియు ఆమె భర్త ఆకస్మిక మరణం తర్వాత పాలకునిగా బాధ్యతలు స్వీకరించారు.

తెలుగు